

RAAD VOOR HET VERBRUIK

ADVIES

Over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en een ontwerp van ministerieel besluit genomen in uitvoering van dit ontwerp van koninklijk besluit met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques.

Brussel, 12 november 2009

SAMENVATTING

De Raad is akkoord met het invoeren van een systeem van elektronische maaltijdcheques, maar geeft nog enkele opmerkingen mee wat betreft het ontwerp van koninklijk en ministerieel besluit alsook de praktische uitvoering van dit systeem.

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties benadrukken dat hoewel zij geen vragende partij zijn, zij a priori geen bezwaar hebben tegen de invoering van elektronische maaltijdcheques op voorwaarde dat enerzijds de feitelijke verworvenheden behouden blijven en anderzijds het nieuwe systeem geen kosten met zich meebrengt voor de consument.

De vertegenwoordigers van de productie en de distributie steunen het collectieve karakter van de keuze voor elektronische maaltijdcheques en beschouwen het principe van stilzwijgende verlenging van de keuze als een ingrijpende verbetering ten opzichte van de jaarlijkse terugkerende bevraging van de werknemers.

De vertegenwoordigers van de productie, de distributie en de middenstand blijven echter om bijkomende duidelijkheid verzoeken over het totale kostenplaatje. De invoering van elektronische maaltijdcheques mag niet leiden tot een kostenverhoging in vergelijking met de papieren maaltijdcheques, noch voor de handelaars en noch voor de werkgevers. **Zij** blijven bijgevolg aandringen op een duidelijk overzicht over de praktische implementatie van het systeem en over de verdeling van de kostenposten veroorzaakt door het nieuwe systeem voor de verdeling en de afhaling van de elektronische maaltijdcheques.

De Raad voor het Verbruik, die op 17 juli 2009 door de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen verzocht werd een advies uit te brengen over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en een ontwerp van ministerieel besluit genomen in uitvoering van dit ontwerp van koninklijk besluit met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques, is op 12 november 2009 in plenaire vergadering bijeengekomen, onder het voorzitterschap van de heer Robert Geurts en heeft het volgende advies goedgekeurd.

De Raad voor het Verbruik heeft de voorzitter verzocht dit advies over te maken aan de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen, aan de Minister van Sociale Zaken, aan de Minister van Werk en aan de Minister van Zelfstandigen.

ADVIES

De Raad voor het Verbruik,

Gelet op de adviesaanvraag van 17 juli 2009 van de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en een ontwerp van ministerieel besluit genomen in uitvoering van dit ontwerp van koninklijk besluit met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques;

Gelet op de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, art.31;

Gelet op de wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, art.23, tweede lid;

Gelet op het KB van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, art.19*bis*, ingevoegd bij het KB van 3 februari 1998 en laatst gewijzigd bij het KB van 13 februari 2009;

Gelet op de adviezen van de Raad voor het Verbruik nr 381 van 1.06.2007 en nr 405 van 26.12.2008;

Gelet op de werkzaamheden van de Commissie “Handelspraktijken” tijdens haar vergaderingen van 7 en 29 september 2009, 7 en 27 oktober 2009;

Gelet op de deelname aan de werkzaamheden van de volgende deskundigen : de dames Depreeuw (Unizo) en Jadoul (ABVV); de heren De Ryck (KBC), De Vliegheer (Beleidsceel Minister voor Ondernemen), Haegeman (Fedis), Naert (Beleidsceel Minister voor Ondernemen) en Rongvaux (Voucher Issuers Association):

Gelet op het ontwerpadvies opgesteld door de heren Willaert (OIVO) en Verhamme S. (VBO);

BRENGT HET VOLGENDE ADVIES UIT:

Inleiding

In een brief van 17 juli 2009 verzocht de Minister voor Ondernemen en Vereenvoudigen de Raad om een advies over:

- Een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;
- Een ontwerp van ministerieel besluit tot uitvoering van het artikel 1.6° van het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffend de maatschappelijke zekerheid der arbeiders;

om het gebruik van elektronische maaltijdcheques mogelijk te maken.

Context

Tijdens de Ministerraad van 19 mei 2006 besliste de regering, in het kader van de werf “arbeidsmarkt”, om een reglementair kader te creëren voor de invoering van elektronische maaltijdcheques en om de markt van de maaltijdcheques vrij te maken. Dankzij dit initiatief zouden maaltijdcheques in niet-materiële vorm (elektronisch) kunnen worden gebruikt, wat bepaalde voordelen kon bieden, zoals : een gemakkelijke verdeling van deze cheques binnen de bedrijven, de cheques moeten niet meer worden opgestuurd naar de uitgevers van de cheques, en een vermindering van de papierberg voor de aanvaardende handelaars.

De Raad sprak zich over dit onderwerp reeds uit in zijn adviezen van 11 juni 2007¹ en 26 december 2008².

Bespreking

De Raad stelt vast dat het voorliggende ontwerp van koninklijk besluit en ontwerp van ministerieel besluit nogmaals werden gewijzigd.

¹ R.v.V. 381, advies over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques (11 juni 2007).

² RvV 405, advies over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 en een ontwerp van ministerieel besluit genomen in uitvoering van dit ontwerp van koninklijk besluit met het oog op het gebruik van elektronische maaltijdcheques (26 december 2008).

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties herhalen dat ze geen vragende partij zijn voor dergelijke hervorming, maar hebben a priori geen bezwaar tegen het invoeren van elektronische maaltijdcheques. **Ze** zijn verheugd dat verscheidene van hun eerdere aanbevelingen werden hernomen in dit ontwerp KB en ontwerp MB, bijvoorbeeld:

- Op punt stellen van een systeem dat toelaat het saldo en de geldigheidsduur van de maaltijdcheques te raadplegen (cfr : ontwerp van KB Art. 1 § 3.2°)
- Een bevestiging van het principe, dat de werknemer niet mag worden gedwongen gebruik te maken van elektronische maaltijdcheques (cfr. ontwerp KB art. 1 § 3.3°). **Ze** betreuren evenwel dat het principe van stilzwijgende verlenging van het akkoord van de werknemer wordt ingevoerd.
- Bevestiging van het principe dat het gebruik van maaltijdcheques in elektronische vorm geen meerkost mag meebrengen voor de werknemer, behalve in geval van verlies (cfr. ontwerp KB art. 1 § 3.5°)
- De instelling van een systeem dat toelaat om het gebruik van de maaltijdcheques snel en gratis via een telefoonnummer te blokkeren bij diefstal of verlies van een kaart; alsook het beperken van de kost van een nieuwe drager (cfr. ontwerp MB art. 2.10°)
- Het instellen van een bescherming in geval van faillissement of intrekking erkenning van de uitgever van de maaltijdcheques (cfr. ontwerp KB art.5 en ontwerp MB art. 13)

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties stellen echter met spijt vast dat de volgende wensen nog niet werden opgenomen:

- Een universele kaart, waarop alle maaltijdcheques zouden worden gecentraliseerd; er is namelijk niets voorzien voor het bijzondere geval van de werknemer met meerdere deeltijdse werkzaamheden die hiervoor maaltijdcheques ontvangt van verschillende werkgevers.
- In het ministerieel besluit expliciet de verplichting opnemen voor alle handelaars die aan het systeem van elektronische maaltijdcheques deelnemen, om een logo op het uitstalraam aan te brengen. Dergelijke verplichting is essentieel opdat de consument duidelijk geïnformeerd zou zijn over de mogelijkheid om zijn aankopen al dan niet via dit systeem te betalen.
- Wat betreft het ontwerp van ministerieel besluit, dient ook in 1° van artikel 3 duidelijk te worden gepreciseerd gedurende welke periodes het onderhoud van het systeem moet gebeuren.

Bovendien vragen **de vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** verduidelijkingen betreffende de financiële zekerheid die de uitgevers moeten voorzien. (50% van het « uitstaand saldo ») cf. art. 5 van het ontwerp van koninklijk besluit. Dezelfde opmerking geldt voor het koninklijk besluit.

Naast deze inhoudelijke opmerkingen, menen **deze vertegenwoordigers** dat men ook rekening dient te houden met vormopmerkingen. Hiertoe stellen **de vertegenwoordigers**

van de consumentenorganisaties voor dat de laatste alinea van artikel 1 van het koninklijk besluit voor meer duidelijkheid herschreven zou worden:

« De maaltijdcheques in elektronische vorm die werden uitgegeven door een uitgever waarvan de erkenning werd ingetrokken blijven geldig tot hun geldigheidsdatum verstreken is».

In artikel 11 van dit ministerieel besluit vragen **deze vertegenwoordigers** waarmee de term « verval » van de erkenning overeenstemt vanaf het moment dat de overheid, tot grote spijt van de consumentenorganisaties beslist heeft, te voorzien dat de erkenning een onbeperkte geldigheidsduur heeft (artikel 5).

De vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties wijzen op het hedendaagse feitelijk gebruik van de papieren maaltijdcheques, bv. familieleden of collega's, van diegene die de maaltijdcheques ontvangt, die hiermee boodschappen gaat doen. **Zij** pleiten er voor dat deze feitelijke verworvendheden een wettelijke verankering zouden krijgen.

Als er gedacht wordt aan het integreren van elektronische maaltijdcheques in een bankkaart, dan wijzen de **vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** op enkele belangrijke punten:

- De elektronische maaltijdcheques dienen duidelijk te worden onderscheiden worden van het monetaire aspect van de bankkaart (gebruik als betaalmiddel).
- De kosten verbonden aan het hebben van een bankkaart mogen niet worden verhoogd.
- Bij diefstal of verlies, dient er slechts één enkele procedure te worden doorlopen. Als er een meerkost is om de kaart te vervangen, dan dient dit duidelijk gemaakt te worden aan de consument vóór hij een dergelijke applicatie op zijn bankkaart laat installeren.

De vertegenwoordigers van de productie, distributie en middenstand menen dat voorliggende teksten een aantal verbeteringen bevatten in vergelijking met de teksten die vorig jaar werden voorgelegd en waarover de Raad voor Verbruik zich uitsprak in haar adviezen in 2007 en 2008.

De vertegenwoordigers van de productie, distributie en middenstand benadrukken dat zij de invoering van de elektronische maaltijdcheques toejuichen in het kader van de beoogde administratieve vereenvoudiging. **Zij** herhalen echter dat het voor hen essentieel is dat de invoering gepaard gaat met een aanvaardbare kost, zowel voor de handelaars als voor de werkgevers. **Zij** verzoeken nadrukkelijk om de bepaling van art.2,13° van het MB, waarin opgelegd wordt dat de directe en indirecte kosten 'voor de handelaars' van elektronische maaltijdcheques niet hoger mogen zijn dan voor de papieren maaltijdcheques, uit te breiden tot handelaars en werkgevers. Daarom drongen **zij** er in de vorige adviezen van de Raad voor het Verbruik uitdrukkelijk op aan duidelijkheid te krijgen over de praktische implementatie van het systeem en over de verdeling van de

kostenposten veroorzaakt door het nieuwe systeem voor de verdeling en de afhaling van de elektronische maaltijdcheques.

De vertegenwoordigers van de productie, distributie en middenstand stellen vast dat het merendeel van de algemene bemerkingen die in het advies van 2007/2008 werden gemaakt over de praktische werking van het systeem van elektronische maaltijdcheques en over de algemene context waarin het systeem moet functioneren nog steeds geldig blijven. Zo zijn de voornaamste problemen die het ontwerp van reglementering stelt de volgende:

- het risico dat de invoering van het systeem in een beginfase dreigt te leiden tot zwaardere lasten bij de administratieve verwerking als gevolg van het gemengde karakter van het stelsel voor de verdeling en afhaling van maaltijdcheques, wat indruist tegen het beoogde doel, namelijk vereenvoudiging;
- de onduidelijke uitgangspunten en de onzekerheid over wie de werkingskosten van het systeem zal dragen, zoals de transactiekosten, de onderhoudskosten, de abonnementskosten, de kosten voor de telefoonverbindingen, de kosten te wijten aan defecte terminals, enz.
- de verplichting voor heel wat handelaars om nieuw materiaal aan te schaffen om de betaling aan de hand van elektronische maaltijdcheques in hun handelszaak mogelijk te maken;
- het belang van het openstellen van de markt van de elektronische maaltijdcheques voor nieuwe operatoren om te vermijden dat die markt zou worden gedomineerd door een beperkt aantal operatoren.

De vertegenwoordigers van de productie, distributie en middenstand zijn van oordeel dat de invoering van elektronische maaltijdcheques gepaard moet gaan met een maximale transparantie, niet alleen op het vlak van de kosten en de verdeling van die kosten, maar ook op het vlak van de financiële inkomsten (onder meer de vervallen maaltijdcheques). Vermits het voorliggende voorstel er van uitgaat dat de elektronische maaltijdcheques kosteloos zijn voor de werknemers en de directe en indirecte kosten voor de handelaars niet hoger mogen zijn dan deze van de huidige papieren maaltijdcheques, impliceert dit dat de uitgevers van elektronische cheques geen bijkomende kosten kunnen verhalen op de handelaars.

De vertegenwoordigers van de productie en de distributie zijn van oordeel dat de kosten en de lasten voor de uitgevers van elektronische maaltijdcheques betaalbaar en haalbaar moeten blijven. **Zij** pleiten voor een leefbaar evenwicht tussen alle belanghebbenden, want zoniet zullen weinig uitgevers geneigd zijn om deze inspanningen te leveren waardoor deze vereenvoudiging in de praktijk niet gerealiseerd kan worden. De functionele voorwaarden en de voorwaarden inzake veiligheid en privacy in het MB mogen niet tot gevolg hebben dat de dienstverlening van de uitgevers naar de werkgevers, werknemers en handelaars niet leefbaar is. **Zij** vragen ook om bijkomende verduidelijking over de garantie die uitgevers zowel in het ontwerp van KB als MB moet geven door 50% van het saldo te allen tijde onmiddellijk opvraagbaar te houden.

Verder stellen **de vertegenwoordigers van de productie, distributie en middenstand** vast dat noch in de ontwerpbesluiten noch in het verslag aan de Koning informatie wordt gegeven over het feit of de handelaars verplicht zullen zijn een aparte en specifieke terminal aan te schaffen waarmee zij elektronische maaltijdcheques kunnen aanvaarden. **Zij** herinneren eraan dat, gezien het feit dat de debetkaarten in 35% van de horecasector, in 85% van de andere gespecialiseerde kleinhandelszaken en in 100% van de grote warenhuizen worden aanvaard³, is het absoluut noodzakelijk er zich van te verzekeren dat de werking van het systeem van elektronische maaltijdcheques rust op een zo maximaal mogelijk gebruik van de bestaande terminals inzake elektronisch betalen bij de handelaars. Op die manier kan vermeden worden dat heel wat handelaars geconfronteerd worden met bijkomende kosten voor de aanschaf van nieuwe betaalterminals, zeker gezien zij momenteel al het hoofd moeten bieden aan bepaald moeilijke economische omstandigheden.

De vertegenwoordigers van de productie, distributie en middenstand benadrukken in dit kader het belang van een goede informatieverstrekking aan de handelaars en de ondernemingen door middel van een aangepaste informatiecampagne. Die campagne moet voldoende tijdig gelanceerd worden om aan de handelaars een redelijke termijn te geven om zich voor te bereiden. Voor de datum van inwerkingtreding van de hervorming moet ook nagegaan worden of de sensibilisering van de handelaars voor de te nemen maatregelen voldoende verzekerd is. Verder mag de kost van die campagne niet afgewenteld worden op de handelaars en de ondernemingen.

De vertegenwoordigers van de productie en de distributie steunen de bepalingen van art.1§3,3° van het KB die duidelijk maken dat de keuze voor het type maaltijdcheques en de modaliteiten van de omkeerbaarheid via een CAO op ondernemingsvlak of via een sectorale CAO geregeld dient te worden. **Zij** verwelkomen ook het principe van stilzwijgende verlenging voor één jaar wanneer niemand reageert binnen een maand voor het verstrijken van de maximumtermijn. Dit voorkomt dat de werkgever jaarlijks de werknemers moet bevragen omtrent hun keuze van type maaltijdcheque. Zij betreuren dat een weliswaar “omkaderde” keuzemogelijkheid tussen de papieren en elektronische drager gelaten wordt aan de werknemer.

Tot slot stellen **de vertegenwoordigers van de Middenstand** vast dat de Franse versies van de ontwerpbesluiten en van het Verslag aan de Koning heel wat lacunes vertonen. **Zij** vragen niet enkel dat er speciale zorg zou worden besteed aan de redactie in het Frans van het verslag aan de Koning en van de ontwerpbesluiten maar ook dat de besluiten in overeenstemming zouden worden gebracht met de Nederlandse versie.

³ Zie over dat onderwerp de studie van de Nationale Bank van België: Kosten, voor- en nadelen van de verschillende betaalmiddelen, december 2005, p. 34.

LEDEN EN WAARNEMERS AANWEZIG
OP DE PLENAIRE VERGADERING
VAN DE
RAAD VOOR HET VERBRUIK VAN 12 NOVEMBER 2009
VOORGEZETEN DOOR DE HEER ROBERT GEURTS

1) **Leden die de organisaties van de consumenten vertegenwoordigen:**

Effectieve :	Mevrouw Jonckheere	(ACLVB)
	De heer De Bie	(Test-Aankoop)
	De heer Ducart	(Test-Aankoop)
	De heer Mechels	(Test-Aankoop)

Plaatsvervangend :	De heer Quintard	(ABVV)
--------------------	------------------	--------

2) **Leden die de organisaties van de productie vertegenwoordigen:**

Effectieve :	De heer Van Bulck	(Febelfin)
	De heer Gheur	(VBO)

Plaatsvervangend :	De heer T'Jampens	(BVK)
--------------------	-------------------	-------

3) **Lid die de organisaties van de distributie vertegenwoordigt:**

Effectief :	De heer de Laminne de Bex	(Fedis)
-------------	---------------------------	---------

4) **Lid die de organisaties van de middenstand vertegenwoordigt:**

Effectief :	De heer Verhamme	(UNIZO)
-------------	------------------	---------

Waarnemers :

De heer Vandercammen (OIVO)
De heer Willaert (OIVO)
De heer Moerenhout (OIVO)